

Donamaria, Donestebe, Donaisti, Donaphaleu, Donazaharre, Donestehiri, Donobane-Garazi eta Donamarthiri. Tokizenak eiruzka daude zazpi euskaerrietan. Eleizalde zenak RIEV'en argitaratutako tokizen lerroetan ikus ditezke sail ederra. Aralar mendi ederrean Igaratza'tik Zaldibi'ra goazela bada iturri bat "Doniturrieta" izena daramana. Seguru aski iturri onek santu baten tradizinoen bat izanen du, inork olako zerbait ba'leki, eskertuko nioke jakineraziko ba'lit.

[2] "Cartas y disertaciones de Don Juan Antonio Moguel sobre la lengua vascongada", Real Academia de la Historia'k argitaratutako "Memorial Histórico Español"en, 748'gn. Urrialdean.

[3] "Esan" deusen kezkarik gabe irabiatzen dut, zu iritzi berberakoa etzaitugula irudituarren. Sekula konjugatu ote den? Intzagarai Euskaltzaindi'koak, oker ezpa'naiz, Donostia'ko zaharrek irabiatzen zutela zion. Dena dela, Bidaso'z bestekoek "erran" beti konjugatu izan dute eta au gurearen senide-senidea dugu. Senidetasun onek ematen dit eskubide, niri beñepein, bildurrik gabe irabiatzeko, orain modan jarri den iritzi-estua euskeraren euskeraren bidez aberasteko -ez erderaren bidez aberasteko, ori nai bestean libre baita- iguin-garri baitzait.

Y A K I N ' i erantzuten.

IRITZI-BILLA. (Orri ialkiari erantzuna):
Atsegin al zaizu YAKIN? - Orain datorren bezala, ez osotara; baiñan etorkizunean ematen didan itzaropideari zai, BAI.
Irakurtzen al duzu? Zein atal eta zergatik? - Bai, iauna, atalik zailenak, eta gaiarengatik.

= = = =

SARRERA'ri erantzuna, (Euskaltzaindiari). - Ondi Jago Akademia'ri diozun begirune ori; baiñan ez

du ori eginkizun, adieraziko dizudanez. Munduko Akademi guziak atzerakoi dira -bear ere-. Ama bat, beure aurrari oinez erakusteko, atzetik ioan bear du.

Akademiari au dagokio beinienik: agortu ta dauden liburu zaarrak, zarrenez aurrera argitaratzea, ta idazle bakoitzaren itzak eta esaerak andik ateratzea, geroz-geroka erabateko Iztegia ta Gramatika egiteko. Artua zeukan il zan Akademiak, la défunte Academie, erabaki ori; bainan ordukoak eta oraingoak uts aundi berbera dute: DIRURIK EZA. Au da Akademia'ren eginkizunik beinena, Giza-batza danez.

Eta zer egin du bide ortan? -Esan dutenez, Ortografi bakarra gotor ipintea. Au ere erroz gorra irauli nai izan zion bigarren Akademi onek; baiña iendearen marru biziari autemanez, aukeran utzi zigun. Ori gertatuko zaio berriz ere, asi dan bezala iarraitzen ba'du. Beste lan bat ere egin zigun, Giza-batza danez: Iztegia. Non da? -Nik ez dakit. Azkue, Olabide ta Ormaetxea batzorde zirala, auek aurreratutako lana Batzarreetan Euskaltzaindi osoak aztertzen zula, bear dan bezela, jakina!, iruron gauza onak onartuz, beste batzuk aldatuz, eta baita ere kenduz, bukatua zeukan Iztegi ori, eta Irarkolarekin izketan asia zan, argitaratzeko. Zer gertatu da? -Matxinada etorri zan, eta...

Bainan Akademi-seme orien bakoiz-lanak dedu aundiagoa emanen diote beuren Amari. Azkue'ren eta Altube'ren Iztegi ta Gramatika-lanak alde batera dirala, zer nolako idazleak atera diran Giza-batza ortatik! Or ditugu Txomin Agirre, Azkue, Eguzkitza, Ibargutxi, Manterola... bizkaitarrak baizik ez aipatzeko. Orobat beste eskualdeetako Akademitar eta gainerako idazleak ere.

Oraingo gazteek ez dute bear aiña ezaguter lanketa bizkor ori. Sakabanaturik arkitzen da, liburuetara gabe, eta argitara gabe lurrak iretsi ditun lanak! Gazte ausartu batek au idatzi zidan Amerikera'ra: "Berrogeitamar urte auetan ez da ezer egin euskera iakintasun gaitan lantzeko". Beste gixagaixo batek ar! lagun egin zion. Nor asi zan gai zailiak arrotzen? - Ioannes Etcheber-

ry'k eta Harriet'ek utzi digute Gramatika, euskeraz egiña. Eleiz-literatura egin zuten aurreko geienak, eta Mistika'rik ez, Kardaberaz, olako mistikua etxean idukita. Au egiña dugu, eta diñotenez, gai zaillak errex ipiñiak omen daude, ta euskera errexean, Gutxi edo asko saiatu gera Metafisikan, Estetikan, Gramatikan, Aritmetikan, Geometrian, Fisikan eta Kimikan, gure lan asko argitara gabe galdu ba'dira ere. Aita Gabirel Jauregik argitara eman zigun Fisika, oso polita; Olabiderena galdu zan, damurik! Belgika Marneffe'ko Iesulagun gazteek bialdu zidaten Fisiologia ta Kimika, ongi politak alare; nik Iulio Urkixo zanari eskuetan ipiñi nitien. Matxinada etorri zan, eta...

Euskera zailla egiten genula? Ez YAKIN'ek bezain zzilla, iendea esaten asi dan bezela. Nik geienetan lenbizikoan aditzen mendun euskera ua; baiñan zenbait artikulu YAKIN'ekoak zenbait toki-gunetan iru aldiz ere irakurri bearra izaten dut, eta ez naiz seguru gelditzen buruz atzi ote dudan.

Gure bidetik zoazte nai ez ba'duzute ere, bide ortan pauso berdinak ematen ez ba'dituzute ere. Guri artzen diguzutena kendu ezkerro, zer gelditzen zaizue Axular'enetik eta olakoetik? Lenbizi artatik au egotzi zion baten baten YAKIN'i: Orixe'ren kutsu geiegi zeriola. Andima atera zan YAKIN'en alde. Nonai arkitzen ditugu itzak eta esaerak guk errian bilduta esaten asiak. "Au Aita Intzak ekarri zigun Euskaltzaindia Naparroatik (makiña bat itz, esaera eta aditzaren ioka-itz, (flexiones verbales) bai, gizagaizoak! Olako asi zan itz au erabiltzen; beste olakok ekarri zigun itz au" eta abar, buruan pasatzen zaigu zuek irakurtean. Ez dugu makur aundirik zuekin; baizik ere, zuek etzeratela saiatzen gu aiña erdal-itz nabarmenak euskeraz ipinten.

Ni ez nau batere kezkatzen euskera idatzia ren etorkizunak. Or daukagu Bizkaian zutoin bizkorra, Aita Onaindia, beure bakoiz-lanekin eta besteri eragiten ditionakin. Gipuzkoan ere, iritxitxo batzuk gora-beera emen daukagu Luis Mitxelena, oraingo aldiko idazlerik oberena. Geroak au gure gizaldiaren ondorengorik iatorrena aitor-

tuko du.

Uste baiño bertanago gaude guziok ere elkarrengandik, eta luzaro gabe, ezkuak elkarri emateko moduan. Ni zerk kezkatzen nau? -Gurasoen zabarkeriz errian euskera gaulduko ote danak.

Segi aurrera, YAKIN'eko idazle gazteok. Drainarte "non passibus aequis" zoazte gurekin. Ez diñot arrokeriz. Urte asko gabe, gure pausoak berdinduko dituzute, ta areagoak emango euskerararen onerako. Ekin, autsi, urratu!

" O R I X E "

O. - Ahantzi gabe. Zuek ere, YAKIN, EGAN, KARMEI, OLERTI... itz berriak ateratzen asi zerate; batzuek politak, eta geldituko diranak. Ori da bide bakarra, Campion'ek ederki esan zuuna: "Gurre baratzeko landare utsarteak geuronetik bete, ahal dala; ostera, besterenetik artu".

